

ុ

ក

ច

TYPHOON

Isan Phonetic Dictionary

ພ័ត៌មានអុកទម្រង់រោន
ភាសាខ្មែរ

វ

ច

ស

Isan Phonetic Transcription Guidelines

แนวทางการถ่ายทอดเสียงภาษาอีสาน

adisai@scb10x.com, supakitb@kku.ac.th

March 2025

วัตถุประสงค์.....	1
ที่มา.....	1
เสียงและโครงสร้างพยัญชนะในภาษา.....	1
โครงสร้างพยัญชนะในภาษาอีสาน.....	2
คลังหน่วยเสียงในภาษาอีสาน (Phoneme Inventory).....	2
หน่วยเสียงพยัญชนะต้น (onsets).....	2
หน่วยเสียงสระ (vowels).....	3
หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย (codas).....	4
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ (tones).....	5
ข้อบังคับทางสัทสมผัส (Phonotactic Rules).....	5
วิธีการถ่ายคำต่างๆ.....	6
กรณีที่ว้าไป.....	6
คำไทย คำอีสาน และคำที่มีเสียงตัวสะกดตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะท้าย.....	6
คำที่มีเสียงตัวสะกดไม่ตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะท้าย.....	8
กรณีที่มีเสียงแปร.....	10
กรณีที่เป็นคำพ้องรูป.....	10

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการถอดเสียงอ่านแบบภาษาอีสาน ทั้งคำถิ่นอีสาน คำไทย และคำยืม

ที่มา

เนื่องจากการถอดเสียงอ่านในปัจจุบันเพื่อการประมวลผลภาษาด้วยคอมพิวเตอร์มีแต่ชุดข้อมูลภาษาไทยกลางเท่านั้น การสร้างชุดข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีทางภาษาอีสานต่อไป

เสียงและโครงสร้างพยัญชนะในภาษา

ภาษาทุกภาษาในโลกจะเรียกการเปล่งเสียงแต่ละครั้งว่า พยัญชนะ โดยในแต่ละพยัญชนะจะต้องมีเสียงสระ (vowel) เป็นแกน (nucleus) ของพยัญชนะ โครงสร้างพยัญชนะในแต่ละภาษา มีกฎเกณฑ์ที่ต่างกันไป เช่นในภาษาไทยทุกพยัญชนะจะต้องมีเสียงพยัญชนะต้นเสมอ โดยต้องมีอย่างน้อย 1 หน่วย แต่ไม่เกิน 2 หน่วย สำหรับภาษาอังกฤษพยัญชนะต้นเป็นสิ่งที่มีหรือไม่มีก็ได้ หากมีจะมีมากที่สุด 3 หน่วย เป็นต้น (เช่น ในคำว่า strong)

หน่วยที่เล็กที่สุดในพยัญชนะเรียกว่า หน่วยเสียง (phoneme) โดยจะแบ่งประเภทตามตำแหน่งดังนี้

- ตำแหน่งหน้าแกนของพยัญชนะ เรียกว่า พยัญชนะต้น (initial consonant / onset)
  - หากเป็นพยัญชนะเดี่ยว ใช้ตัวย่อ C
  - หากเป็นพยัญชนะควบ (consonant cluster) 2 หน่วย ใช้ตัวย่อ CC

- หรือใช้จำนวนตัว C ตามจำนวนหน่วยที่ปรากฏ
- แกนของพยางค์ เรียกว่า สาระ (vowel) ใช้ตัวย่อ V
  - หากเป็นสาระเดียว (monophthong) ใช้ตัวย่อ V
  - หากเป็นสาระประสมสองส่วน (diphthong) ใช้ตัวย่อ VV
  - หากเป็นสาระประสมสามส่วน (triphthong) ใช้ตัวย่อ VVV
  - หรือใช้จำนวนตัว V ตามจำนวนหน่วยที่ปรากฏ
- พยัญชนะท้าย (final consonant) หรือ ตัวสะกด (coda)
  - หากเป็นพยัญชนะเดียว ใช้ตัวย่อ C
  - หากเป็นพยัญชนะควบ (consonant cluster) 2 หน่วย ใช้ตัวย่อ CC
  - หรือใช้จำนวนตัว C ตามจำนวนหน่วยที่ปรากฏ

สำหรับภาษาที่มีวรรณยุกต์ (tone) กำหนดให้วรรณยุกต์เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพยางค์ด้วย ใช้ตัวย่อ T

ตัวอย่างโครงสร้างพยางค์ของคำต่างๆ

บ้าน	CVCT	ประกอบด้วย	บ + อ + น + เสียงโห
อด	CVCT	ประกอบด้วย	อ + โอะ + ด + เสียงเอก
เพลีย	CCVVT	ประกอบด้วย	พ + ล + เอีย + เสียงสามัญ

โครงสร้างพยางค์ในภาษาอีสาน

ภาษาอีสานมีโครงสร้างพยางค์เหมือนภาษาไทย สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้ C(C)V(V)(C)T

- ต้องมีพยัญชนะต้นอย่างน้อย 1 หน่วยเสียงแต่ไม่เกิน 2 หน่วยเสียง
- ต้องมีสาระเดียวหรือสาระประสม
- มีหรือไม่มีพยัญชนะท้ายก็ได้
- ต้องมีวรรณยุกต์กำกับเสมอ

โดยจุดที่แตกต่างกับภาษาไทยคือคลังหน่วยเสียงที่ไม่เหมือนกัน

คลังหน่วยเสียงในภาษาอีสาน (Phoneme Inventory)

หน่วยเสียงพยัญชนะต้น (onsets)

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดียว ไม่มีหน่วยเสียง /ร/ และมีหน่วยเสียง /ญ/

หน่วยเสียง	สัญลักษณ์	ตัวอย่างคำ	หมายเหตุ
ป	p	ป่า, เปิด	
พ/ผ	p ^h	ผ่า, พี (อวน)	
บ	b	บัง, เป็ด	
ต	t	ต่อ, ตับ	
ท/ธ	t ^h	ถอย, ทอด	

ດ	d	ด่อง, ดาກ (กัน)	
ຈ	tڅ	ຈານ, ຈີດ	
څ/ڇ	tڅh	څىچخى	ใช้กับคำยืมหรือชื่อเฉพาะ
ກ	k	ກ້ອຍ, ກອບ	
ຂ/ຄ	kʰ	ຂຶ້ນ, ຄືນ	
ອ	?	ອນ, ອານ	
ມ	m	ໝາມ, ມິດ	
ນ	n	ໜອນ, ນອກ	
ڼ	n	ຢ່າງ (เดิน), ປູ້ອນ (เพราะ), ພູ້ົງ	ไม่มีในภาษาไทย กลาง
ງ	ŋ	ຫອກ, ກາມ	
ຟ/ຝ	f	ຝຶດ, ພັງ	
ໝ/ສ	s	ເຊື່ອ, ເສີຍ	
ຫ/ຫ	h	ເຫຼາ	
ລ	l	ຫລາມ, ລອງ, ຮວຍ	
ວ	w	ຫວາຍ, ວາງ	
ຢ	j	ຢາ, ເຢັນ, ຢູາຕີ	

หน่วยเสียงพยัญชนะควบ "ไม่มีการควบกับหน่วยเสียง /r/ และ /l/ แต่จำกัดให้ใช้ /w/ ค่าไทยแท้บทางคำเท่านั้น"

หน่วยเสียง	สัทอักษร	ตัวอย่างคำ (ตาม spelling standard)	หมายเหตุ
គ/ຂວ	kʰ w	ເគັງ, ຂວິດ	จำกัดให้ใช้กับคำไทยแท้บทางคำเท่านั้น

หน่วยเสียงสระ (vowels)

เหมือนภาษาไทยกลาง

หน่วยเสียง	สัทอักษร	ตัวอย่างคำ	หมายเหตุ
ី	i	ីិង	
ើ	i:	ីើន	
ເອ	e	ເຕັ້ງ (ຫັບ)	

ເອ	e:	ເໜັນ (ໝາຍ)	
ແອະ	ɛ	ແຂ້ງ	
ແອ	ɛ:	ແໜັນ (ແບນ)	
ອະ	a	ນັ້ງ	
ອາ	a:	ຍາມ (ເວລາ)	
ເອາຈ	ɔ	ຫວ່ອງ (ຫລອ)	
ອອ	ɔ:	ຄອງ (ຮອ)	
ໂອ	o	ລົງ (ຫຍິ່ງ)	
ໂອ	o:	ໂດນ (ກະໂດດລົງ)	
ອຸ	u	ຢຸງ	
ອຸ	u:	ສູນ	
ີ້	ɯ	ມືນ (ຕົ້ອດ້ານ)	
ີ້ອ	ɯ:	ມືນ (ລົ້ມຕາ)	
ເອອະ	χ	ເລີກ (ລຶກ)	
ເອອ	χ:	ເທິ່ນ (ໜ້າມ)	
ເວີຍ	i າ	ເປີຍກ	
ເວີອ	ɯ າ	ເດືອນ, ເທື່ອ (ຄຽງ)	
ອັວ	u າ	ສວນ	

ໜ່ວຍເສີຍພຍັນຫະກໍາຍ (codas)

ໜ່ວຍເສີຍ	ສັກອັກຊາ	ຕົວຢ່າງຄໍາ	ໜ່າຍເຫດ
ນ	p̚	ຕາບ (ປະ)	
ດ	t̚	ອັດ (ປິດ)	
ກ	k̚	ເຜືອກ	
?	?	ເຕະ	ໃຊ້ກັບພຍານຄ່ສະເໜີ ເສີຍສັນທິໄມ ມີເສີຍຕຳສະກັດ
ນ	m	ຄວານ	
ນ	n	ໜ້ານ (ມື້ອົດ)	
ງ	ŋ	ເນື້ອງ	
ວ	w	ແຂ້ວ (ພື້ນ)	

ຍ	ຈ	ຄາຍ (ຮະຄາຍ, ຄັນ)	
---	---	------------------	--

ໜ່ວຍເສີຍງວຽກນູກຕົກ (tones)

ພາສາອືສານເປັນພາສາທີ່ມີວຽກນູກຕົກ 6 ຜ່າຍເສີຍ ແຕ່ອິຫຼືພລຂອງພາສາໄທຢາລາງ ຈຶ່ງຕົ້ນເພີ່ມໜ່ວຍເສີຍຕົກເຂົ້າໄປ ເປັນໜ່ວຍເສີຍພາສາດຳລົ້ນ ໂດຍກຳນົດສັກອັກຊະບັດນີ້

ໜ່ວຍເສີຍ	ສັກອັກຊະ	ຕ້ວອຢ່າງຄຳ	ໝາຍແຫດ
T1 ວຽກນູກຕົກ-ຫັນ [24]	1	ຝີ ຝາ ຖຸ ກັດ ດກ ຈບ	
T2 ວຽກນູກຕົກ-ຕກ [21]	˨	ຈານ ກາ ປລາ ປູ ບິນ ແດງ ດາວ	
T3 ວຽກນູກຕົກລາງ-ຫັນ-ຕກ [352]	˧	ມືອ ພູ ນາ ດາວ ພານ ພິນ	
T4 ວຽກນູກຕົກສູງ-ຮະຕັນ [44]	˥	ປໍາ ໄກ່ ຕ່ອ ສ່າຍ ດ່າຍ ວ່າງ ທ່າ	
T5 ວຽກນູກຕົກ-ຕ້າ-ຮະຕັນ [22]	˦	ຂ້າວ ຫ້າ ມ້າ ຂາດ ອານ ມາກ	
T6 ວຽກນູກຕົກລາງ-ຕກ [31]	˨	ປໍາ ບ້ານ ມ້າ ກາບ ມືດ ເຊືອກ	
ຕົກ	1	ອົງ ໂອຍ ປຶດ	ໃຫ້ກັບຄໍາຢືນຫຸ້ວ່າຄໍາເລື່ອງເສີຍ ຮຽນຫາຕີ (ຊື່ເຖິງທີ່ເສີຍ ວຽກນູກຕົກໃນພາສາໄທ ຢາລາງ)

ບັນດາກັບກາງສັກສັນຜັສ (Phonotactic Rules)

- ກຳນົດໃຫ້ໄມ້ເສີຍ ຮ ໃຫ້ຄອດເສີຍໜ່ວຍເສີຍດັ່ງກ່າວເປັນ ສ ຢ່ວ້ອ ລ
- ກຳນົດຮຽນຫາຕີເສີຍພຍ້ັນຫະນັກລ້າຕ່ອໄປນີ້ເທົ່ານັ້ນ
  - ໄມ້ເສີຍພຍ້ັນຫະຕັນຫົວກລ້າ ແລະ ລ ເຊັ່ນ
    - ປຣານ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ປ ອານ T5
    - ຄລາຍ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ດ ຍາຍ T3
  - ໄມ້ເສີຍພຍ້ັນຫະຕັນຫົວກລ້າ ໃຫ້ອອກເສີຍເປັນສະ ອົວ ຢ່ວ້ອຕັດເສີຍ ວ ອອກ ເຊັ່ນ
    - ຫົວກ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ດ ອົວ M T3
    - ຂວັງ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ຂ ອົວ N T1
    - ກວ່າ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ກ ອົວ T4
    - ເກວີຍນ ຄອດເສີຍໄດ້ເປັນ ກ ເອີນ T2

ຍກເວັນ ຄໍາຫົວກລ້າ ນາງຄໍາທີ່ຢືນເຂົ້າມາຈາກພາສາໄທຢາລາງ ໃຫ້ຄົງເສີຍຄົວໄວ້ ເຊັ່ນ ດ້ວຍ ຂວິດ ເຄວັງ
ຄວາງ ໃຫ້ຄົງເສີຍຄົວໄວ້

- ສະເລື່ອງສັນຕັ້ງມີຕົວສະກຳດເສມອ ແລະ

- หากไม่มีรูปตัวสะกด ให้ใช้? เป็นตัวสะกดในการถอดเสียง (ใช้แทนเครื่องหมาย glottal stop: ?) และกำหนดเสียงวรรณยุกต์ เช่น
  - เกาะ ถอดเสียงได้เป็น ก เจาะ ?T1
  - พุ ถอดเสียงได้เป็น พ อุ ?T4
- เป็นเสียงวรรณยุกต์ T1 กรณีพยัญชนะดันเป็นอักษรสอง หรืออักษรกลาง เช่น
  - ขบ ถอดเสียงได้เป็น ข โอะ บ T1
  - กบ ถอดเสียงได้เป็น ก ໂଓ ບ T1
- เป็นเสียงวรรณยุกต์ T4 กรณีพยัญชนะดันเป็นอักษรต่า เช่น
  - มัก ถอดเสียงได้เป็น ມ ອະ ກ T4
- กำหนดรายการเสียงพยัญชนะท้ายต่อไปนี้เท่านั้น
  - บ /p/ เช่น งบ (ปิด)
  - ด /t/ เช่น อึด (หายาก มีน้อย)
  - ก /k/ เช่น กอก (ตัน)
  - อ /ʔ/ เช่น ჟჟ (ฤทธิ์ กระหบ)
  - ມ /m/ เช่น ຍມ (ปิด ค่าว่า ครอบ)
  - ນ /n/ เช่น ຍ້ານ (กลัว)
  - ກ /ŋ/ เช่น ຍັອງ (ยกย่อง)
  - ວ /w/ เช่น ວ້າວ (ปลาชนิดหนึ่ง ปลาชีว້າວ)
  - ຍ /j/ เช่น ຍາຍ (แจก แบ่ง กระจาย เกลีย)

วิธีการถอดเสียงคำต่างๆ

กรณีทั่วไป

คำไทย คำอีสาน และคำที่มีเสียงตัวสะกดตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะทั้งหมด

ในกรณีที่เป็นคำไทยหรืออีสาน ให้ถอดเสียงตามการออกเสียงของผู้พูดภาษาอีสานส่วนใหญ่เมื่อออกเสียงแต่ละพยางค์โดยๆ เสียงที่ถอดออกมากต้องสอดคล้องกับคลังหน่วยเสียงภาษาอีสาน ต้องมีองค์ประกอบให้ครบถ้วนสร้างพยางค์ และไม่ขัดกับข้อบังคับทางสัทสัมผัสของภาษา เช่น

คำศัพท์	พยัญชนะดัน	สาระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
กา	ກ	າ		T2
ເຊື້ອຍ	ໝ/ສ	ເວີຍ	?	T4
គຽມ	ຂ/ຄ	າ	ບ	T6
ເປັນຍິນ	ປ	ເວີຍ	ນ	T4
ດຳ	ດ	ອະ	ນ	T2
ໄກລີ	ກ	ອະ	ຍ	T6
ເມາ	ມ	ອະ	ວ	T3
ນຸ	ນ	ອ	?	T4
ໄປ	ປ	ອະ	ຍ	T4

การถอดเสียงวรรณยุกต์กรณีที่คำค่านั้นมีรูปวรรณยุกต์ตัว ให้ถอดเป็น ‘ตัว’ สำหรับรูปวรรณยุกต์จัตวา ให้ถอดเป็น ‘T1’ เช่น

คำศัพท์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
ตัว	ต	โอะ	?	ตรี
ตัว	ต	อ้า		T1

ในกรณีที่ค่านั้นมี 2 พยางค์ขึ้นไป ให้แยกพยางค์ แล้วจึงถอดเสียงของแต่ละพยางค์เมื่อออกเสียงพยางค์นั้น โดย ๆ เช่น คำว่า ‘ขอนแก่น’ แบ่งพยางค์ได้เป็น ‘ขอน’ และ ‘แก่น’ ในชีดการถอดเสียง ให้เพิ่มคอลัมน์ พยัญชนะต้น พยัญชนะควบ สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ สำหรับทุกพยางค์ของค่านั้น เช่น

คำศัพท์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
ขอนแก่น	ข/ค	օօ	ն	T1	ກ	ແօ	ն	T4
គោរកវាយ	ខ/គា	ເេ	ງ	T6	ខ/គា	អា	ງ	T6

ข้อควรระวัง บางพยางค์/คำจะมีเสียงวรรณยุกต์แตกต่างไปจากเมื่อออกเสียงคำค่านั้นรวดเดียวหรือในบริบทมากกว่า คำ ให้ถอดตามเสียงที่ออกเมื่อพยางค์นั้นอยู่เดียว ๆ เช่น

คำศัพท์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	หมายเหตุ
ສិ	ស/ឃ	ី	?	T1	☒ ตรงกับหลักการถอดความ
ສិ	ស/ឃ	ី		T5	☒ ไม่ตรงกับหลักการถอดความ เนื่องจาก เป็นการออกเสียงที่เกิดการแปรเสียงวรรณยุกต์ เมื่อออกเสียงร่วมกับคำอื่นแล้ว

คำศัพท์	พยางค์ที่ 1				พยางค์ที่ 2				พยางค์ที่ 3				หมายเหตุ
	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	
សាស្តា	ស/ឃ	០ា	៩	T5	ស/ឃ	០៥	?	T1	ន	៦		T1	☒ ตรงกับหลักการถอดความ
សាស្តា	ស/ឃ	០ា	៩	T5	ស/ឃ	០៥		T5	ន	៦		T1	☒ ไม่ตรงกับหลักการถอดความ เนื่องจาก เป็นการออกเสียงที่เกิดการแปรเสียงวรรณยุกต์ เมื่ออกร่วมกับคำอื่นแล้ว

คำที่มีเสียงตัวสะกดไม่ตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะท้าย

ในกรณีที่เป็นค่าที่มีเสียงตัวสะกดไม่ตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะท้าย เช่น สะกดลงท้ายด้วยตัว 'ล' แต่ในคลังเสียงพยัญชนะท้ายไม่มีเสียง /ล/ ให้กودเสียงดังนี้

- หากลงท้ายด้วย 'ล' ให้กอดเสียงเป็น /น/ /ว/ หรือ 'ไม่ออกเสียง' เลือกเสียงตัวสะกดที่พบบ่อยที่สุด ในหมู่ผู้พูดภาษาอีสาน เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
(เดต)тол	ต	อโ		T2
เบลล์	บ	ເວ	ວ	T2
บอล	บ	ອອ	ນ	T2

- หากลงท้ายด้วย 'ສ' หรือ 'ช' ให้กอดเสียงเป็น /ດ/ เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
เฟช	ຟ/ຝ	ເວ	ດ	T4
ช่อส	ໜ/ສ	ອອ	ດ	T4

- หากลงท้ายด้วย 'ຈ' ให้กอดเสียงเป็น /ດ/ เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
เบຈ	ບ	ເວ	ດ	T5
ເພຈ	ພ	ເວ	ດ	T5

- หากลงท้ายด้วย 'ພ' ให้กอดเสียงเป็น /ນ/ เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
เชฟ	ໜ/ຈ	ເວ	ນ	T4
คราฟต์	ຂ/ຄ	ອາ	ນ	T4

- หากลงท้ายด้วย 'ช' ให้กอดเสียงเป็น /ດ/ เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
ນາร์ช	ນ	ອາ	ດ	T4

(เป้าวิน) วอช	ว	อว	ด	T4
---------------	---	----	---	----

- หากคำนั้นมีตัวสะกดที่ไม่ได้ทับกับตัวอักษรที่ใช้เสียงพยัญชนะที่ไม่ต้องถอดเสียงตัวนั้น เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
ไขข์	ช/ส	อะ	ย	T6
ไลก์	ล	อะ	ย	T6

ในกรณีที่เป็นคำยืมภาษาต่างประเทศและมีพยัญชนะควบที่ไม่ใช่เสียงพยัญชนะควบกับเสียง /ร/ และ /ล/ และเสียงควบ /ก/ /ข/ และ /ค/ ให้ถอดเสียงตั้งนี้

- หากเป็นเสียงควบกล้ำ /อ/ + /เสียงพยัญชนะ/ ให้ถอดเป็นเสียง /อ/ อ่ายังเดียว เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
(จั่งม่าน) อวี	อ	อี		T6

- หากเป็นเสียงควบกล้ำที่ไม่ใช่ /อ/ + /เสียงพยัญชนะ/ ให้ถอดเป็นเสียง ‘พยัญชนะตัวแรก’ + ‘-ะ’ และ ‘พยัญชนะตัวที่สอง’ + ‘เสียงสระของคำ/พยางค์นั้น’ เช่น เสียงควบ /สว/ และ /สยาม/

คำศัพท์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
สวี(คุณ)	ช/ส	อะ	?	T5	ว	อี		T1
(ชู) สยอก	ช/ห	อะ	?	T4	ย	อโ	ก	T4

ในกรณีที่คำนั้นไม่ได้ทับศัพท์เป็นภาษาไทยไว้ แต่คงเป็นภาษาต้นทาง เช่น ‘gay’, ‘Powerpuff’ ให้ถอดเสียงตามการออกเสียงในภาษาอีสานและหลักการถอดเสียงคำที่มีเสียงตัวสะกดไม่ตรงตามเสียงในคลังเสียงพยัญชนะท้ายที่อธิบายไป เช่น

คำศัพท์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะท้าย	วรรณยุกต์
gay	ก	เอ		T2				
sex	ช/ส	ເອ	ກ	T4				
Power	พ	ອາ	ວ	T3	ວ	ເອ		T6

กรณีที่มีเสียงแปร

ในกรณีที่คำนั้นมีเสียงแปร คือคำเดียวกันแต่สามารถออกเสียงได้หลายแบบโดยที่ไม่เปลี่ยนความหมาย เช่น คำว่า 'รัก' สามารถออกเสียงได้ว่า 'ซัก' หรือ 'ลัก' ให้พิจารณาเลือกเสียงแปรหลักหากเสียงแปรนั้นเป็นเสียงที่ผู้พูดภาษาอื่นส่วนใหญ่พูด และเลือกเสียงแปรอื่น ๆ เป็นเสียงแปรรอง รูปแบบของเสียงแปรต่าง ๆ เช่น

- เสียงแปรพยัญชนะ

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะห้วย	วรรณยุกต์	เสียงแปรหลัก	เสียงแปรรอง
รัก	ักษ	อะ	ก	T4	✓	
รัก	ล	อะ	ก	T4		✓

- เสียงแปรสระ

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะห้วย	วรรณยุกต์	เสียงแปรหลัก	เสียงแปรรอง
เสือ	ส	เอือ		T1	✓	
เสือ	ส	เอีย		T1		✓

- เสียงแปรวรรณยุกต์

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะห้วย	วรรณยุกต์	เสียงแปรหลัก	เสียงแปรรอง
พ่อ	พ	ออ		T4	✓	
พ่อ	พ	ออ		T6		✓

กรณีที่เป็นคำพ้องรูป

ในกรณีที่เป็นคำพ้องรูป คือคำที่มีรูปเขียนเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกันและการใช้งานและ/หรือความหมายแตกต่างกัน ให้ถอดความตามการออกเสียงและให้บริบทการใช้งานเป็นประโยชน์หรือวิธีของคำนั้น เช่น

คำ/พยางค์	พยัญชนะต้น	สระ	พยัญชนะห้วย	วรรณยุกต์	บริบทคำพ้องรูป
ย่าง	ຍ	อา	ງ	T6	วิธีทำอาหารแบบหนึ่ง เช่น ไก่ย่าง
ย่าง	ญ	อา	ง	T4	ย่างเต็น
ร่า	ษ	อะ	ນ	T3	ผงเยื่อหรือละอองเมล็ดข้าวสาร เช่น ร้าข้าว

รำ	ล	อะ	ม	T3	การแสดงที่มีการ เคลื่อนไหว ร่างกาย เช่น รำ ไทย
----	---	----	---	----	---